

Останнім часом, гортаючи сторінки преси, з приємним подивом помітила збільшення кількості публікацій про алкогольну проблему.

Здається, тема настільки буденна, що ми вже не помічаємо молодих мам з цигаркою і пляшечкою рому чи бренд-коки; татусів, що хлещуть вечорами пиво в кафетеріях; тотальної реклами, яка затьмарює і без того неадекватну свідомість суспільства.

Більшість не може собі уявити свято чи вихідний день без вживання алкогольних виробів, під різноманіттям яких прогинаються полицки супермаркетів. Водночас частіше інформація про збір коштів для хворих дітей, про падіння рівня культури, безгосподарність, постають хвилюючі питання подальшого розвитку української держави.

Хоча на перший погляд алкоголізація та загальна деградація суспільства не пов'язані, на жаль, це не так.

Не буду повторюватись про шкідливість алкоголю. Про це ми всі добре знаємо, та більшість з нас продовжує його «культурно» вживати. Постає питання: «Чому людина, яка добре знає, що алкоголь — отрута, продовжує руйнувати свій організм?»

Справа в тому, що виробники алкоотрути винайшли **геніальний спосіб маніпулювати нами**: «теорію культурного вживання алкоголю». Погоджуючись з цією теорією, жертва сама оплачує власну (поступову) смерть, вірячи, що отримує від цього задоволення.

Яким чином відбувається підміна понять? Як алкоголь поступово оволодіває свідомістю людини, з плином часу займає там домінуючу позицію?

Процес поступового долучення до пляшки добре ілюструють «сходинки Шичка». Ще раз зазначимо, що цей процес розтягнутий у часі, а початок його майже ніколи не залежить від самої людини.

Отже, першою сходинкою, яка веде донизу, є **програма (запрограмованість) на вживання спиртного**. Створює її реклама і нетверезе оточення. Реклама нав'язує нам товар, реальної потреби в якому у нас немає.

На відміну від води чи продуктів харчування, алкоголь організму людини не потрібен. Однак яскрава реклама сприяє формуванню інтересу до спиртного.

Виробники намагаються запрограмувати людину на вживання алкоголю. Спочатку нав'язується бажання його спробувати, а потім формується викривлена система цінностей, у якій для святкового настрою потрібні не радість, а сп'яніння.

Приклад програмування — прихована реклама в кінематографі з гарно обставленою сценою розпиття, але без правдивого показу наслідків цього.

Таким чином людину ставлять перед псевдо-вибором: «яку отруту обрати?» При цьому правильний вибір тверезого життя взагалі не згадується.

Після дуже короткого періоду долучення, погодившись з думкою оточуючих про «необхідність» та «традицію» розпиття отрути на святі, людина опускається **на третю сходинку — звичку**. Вона продовжує вживати алкоголь не тому, що смак чи стан одуріння їй приємні.

Регулярне спілкування з Бахусом опускає «культурно питушого» **на четверту сходинку — потребу**. Нещасний змушений все частіше шукати причини для випивки, за свою нетверезу поведінку вже не соромно, як раніше. Потреба в дозі зростає, змінюється оточення. Регулярне вживання отрути остаточно підриває здоров'я.

Нарешті, **остання сходинка — залежність**. З медичної точки зору відбувається ще більша зміна способу мислення, поведінки і емоцій; для людини є характерним постійне бажання приймати алкоголь.

Алкогольна залежність є наслідком вживання алкоголю. І та межа, яка відділяє людину від прірви, дуже тонка.

Окрім «теорії культурного вживання» алкомафія користується ще однією властивістю алкоголю, про яку не прийнято говорити: алкоголь є сильним наркотиком і викликає залежність — як фізіологічну, так і психологічну. Але шило в мішку не сховати. Наприклад, лікар, до якого звертаються алкозалежні, називається **нарколог**.

Для того, щоби вберегтися від деградації (як фізичної, так і душевної), щоби ще ненароджені діти мали шанс на здоров'я, є єдиний спосіб — **тверезий спосіб життя**.

Відмовитись від алкоголю та інших наркотиків значно легше **в момент першої позиції**, ніж пізніше.

Особливо важливим питанням формування свідомого тверезого способу життя є для дитячих колективів. Було б дуже добре ввести в навчальних закладах факультативні заняття про тверезий спосіб життя. На таких уроках викладачі-тверезники власним прикладом, спираючись на досвід таких світил науки як Іван Петрович Павлов, Федір Григорович Углов, а також такого видатного ритора як Володимир Георгійович Жданов, цілеспрямовано будуть формувати нове, незатьмарене алкогольним маревом покоління.

Запровадження тверезницьких факультативів є надзвичайно актуальним для нашої країни, адже ми посідаємо перше місце в світі за рівнем дитячого алкогележивання.

Людмила Лобачова,
ЖОГО «Тверезий Житомир»

АЛКОГОЛЬНИЙ ЗАШМОРГ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Якщо людина не має чіткого негативного ставлення до алкоголю, така реклама її обов'язково наблизить **до другої сходинки — залучення**.

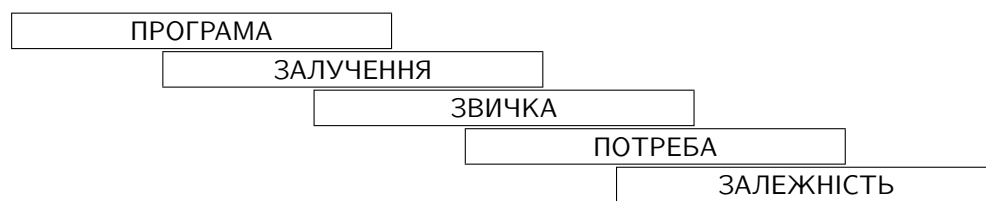
Смак етилового спирту неприємний, наш організм вміє відрізнити погане від доброго. Ми можемо не знати про руйнівну дію етанолу, але різкий і неприємний запах сигналізує: «отрута!»

Смакові властивості спирту також огидні. Виробники і тут знайшли вихід, придумавши різноманітні **слабоалкогольні «напої»** та створивши на них за допомогою реклами моду.

Ще не думає, чи буде випивка найближчим часом. Випивши в компанії, не вимагає продовження. Не спілкується з пляшкою наодинці.

На цьому етапі людина може припинити вживання алкоголю, але боїться втратити своїх друзів по пляшці.

Швидкість падіння на наступну сходинку залежить від сумарної кількості випитої отрути, регулярності прийому та індивідуальних властивостей організму. Що саме вживати — значення немає: це може бути як вино, пиво, так і «якісний» коньяк.

«Сходинки Шичка»

Сторінки історії

Закон, прийнятий урядом Російської імперії на початку ХХ століття, надав селянам право укладати вироки про недопущення відкриття питних закладів, а на їх утримувачів поклав обов'язки:

- «не здійснювати в селищах торгівлі під час хресних ходів і в святкові, недільні і табельні дні до закінчення Божественної літургії, а після цього торгувати тільки до 10 години вечора;
  - не продавати міцних напоїв у борг, в рахунок урожаю, під заклад одягу, посуду, інших речей;
  - а також не сплачувати за виконані роботи вином замість грошей (сьогодні цю плату повсюдно називають «рідкою валютою» — Б.Ч.);
  - не допускати в своїх закладах недозволених розваг та ігор, безчинств та заворушень;
  - не допускати малолітніх чи вочевидь п'яних до розпивання міцних напоїв в їх закладах».
- За недотримання цих вимог власники питних закладів піддавалися штрафу й арешту, поверненню незаконно прийнятих речей і продуктів, а при повторенні — сам заклад закривався.

А тій особі, яка заявить владі про порушення правил торгівлі алкоголем, видавалася половина штрафу, стягнутого з торговця, який провинився.

Караючи утримувачів питних

Винних піддавали наступним стягненням: громадським роботам до двох тижнів, штрафу в 1 рубль або арешту до двох днів (Гродненські губернські відомості, 18 жовтня 1889. — с. 2–3).

російський вісник тверезості». Невтомним прихильником народної тверезості був секретар (згодом редактор) «Гродненських губернських відомостей», автор «Короткого історичного

потужну правову перешкоду. У її розробці величезну роль зіграв імператор Микола II, який написав на вітальному адресі одного з товариств тверезості: «Бажаю всебічного поширення по всій Руській землі тверезницького руху».

Підсумком багатовекторних зусиль стало введення в країні в 1914 році «сухого» закону, тобто заборони виробництва і продажу спиртних виробів, який продовжував діяти до 1925 року. Внаслідок цього вже на початку 1915 року продуктивність праці зросла на 30–50%, кількість пожеж у сільській місцевості зменшилася в два рази. Кількість прогулів знизилася на 27 відсотків.

Це лише перші благодіючі наслідки «сухого» закону.

Його прийняття було б просто неможливим без активної громадянської позиції здорових сил суспільства. І як знати, чи вижили б ми в неймовірних випробуваннях ХХ століття, якби не роки тверезості, відлік яких розпочався у серпні 1914 року?

В.М. Черепиця, м. Гродно.
Опубліковано в газеті
«Вопреки», № 3(8) 2013.

Переклад з рос.: О.А. Почекета.

БІЛОРУСЬ У СЕРПНІ 1914 РОКУ

закладів, влада вважала за необхідне переслідувати і самих пияків, покладаючи при цьому додаткові обов'язки на сільських старост. До їх числа, зокрема, належали:

- «спостерігати, щоб селяни були в церкві та в інших місцях, де відбувається богослужіння, неодмінно в тверезому стані;
- забороняти селянам збиратися в питних закладах до закінчення Божественної літургії;
- не допускати при проведенні сільських сходів присутності на них селян у нетверезому стані, а тих, хто з'явиться п'яним, притягувати до відповідальності;
- дивитися, щоб селяни не купували міцних виробів у борг, у рахунок майбутнього урожаю,
- а також щоб не пили вина замість належної плати від власника питного закладу за виконані для нього роботи».

Організатором боротьби за народну тверезість у Гродненській губернії був історик, письменник і фольклорист Дмитро Булгаковський. Пізніше, з 1898 року, він жив у Петербурзі як вільний священик, де активно включився до всеросійського тверезницького руху. Був одним з організаторів «Санкт-Петербурзького попечительства про народну тверезість». У 1900 році на Паризькій всесвітній виставці його нагородили срібною медаллю за літературно-художній альбом «Ехо. Пияцтво і його наслідки».

З проблеми вживання алкоголю їм було опубліковано кілька книг, в тому числі «На допомогу», «Вино на Русі», «Як я перестав пити», «Гірка правда про пияцтво», «Як відмовитися від спиртних напоїв» та інші. Тривалий час Булгаковський видавав журнал «Все-

нарису Гродненської губернії за сто років її існування» Л. Солоневич. З ініціативою створення парафіяльних товариств тверезості виступав гродненський протоієрей Іван Корчинський.

Важливу роль в народному русі за тверезий спосіб життя відіграло Гродненське православне Софійське братство. Член братства Ф.Маркович очолював «Гродненське попечительство про народну тверезість».

На рахунок братства та попечительства безліч благородних справ порятунку людей від алкоголю. Під впливом подвижників селяни Гродненської губернії неодноразово виступали (шляхом укладання вироків) за закриття винних крамниць у селах.

Але одного антиалкогольного руху знизу недостатньо. Споруванню необхідно було поставити

Продовжуємо публікацію книги «Слово — це Бог», яку написала Люція Павлівна Шичко-Дроздова про свого чоловіка — Геннадія Андрійовича Шичка, творця методу руйнування алкогольно-тютюнової залежності.

Наприкінці другої частини Геннадій і Люція вже впритул підбралися до таємниці формування алкогольної та тютюнової залежності: «Певним чином програмує свідомість і пожинає плоди. Формує людей, вільних від поганих пристрастей, високоморальних, з почуттям власної гідності, патріотів... Але чому все робиться всупереч здоровому глузду? Чому?»

СЛОВО — ЦЕ БОГ

Частина 3 (початок у №5 (10), вересень – жовтень 2013)

— У суспільстві завжди були сили, яким не потрібен народ ні тверезий, ні високоморальний. Ще Катерина II говорила, що п'яним народом легше керувати. Ну а в нас, схоже, бал правлять найтемніші сили. Боюся, що турбота про народ взагалі не вписується в їхні плани. Інакше як пояснити ті потоки згубної брехні, які вони обрушують на голови наших довірливих дітей?

— А як все просто. І як жахливо, що тебе спеленали, міцно спеленали.

— Так, дійсно просто. Людина курить, п'є, вживає наркотики, краде, бреше тому, що так запрограмовано її свідомість, і тому, що у неї з'явилася звичка до цих дій і потреба в них.

— Нарешті! Зрозуміла! Позбавляючись від куріння, ти придушував потребу і звичку, та не звертав уваги на свідомість, не очищав її від помилкових переконань. Так?

— Правильно! Ти зрозуміла саму суть. Давай ще розберемося в деталях. З чого складається запрограмованість? Ось я ще нічого не знаю: всі навколо курять, я думаю — чи треба мені курити? А вже всі курять... У мене з'являється установка: «курити можна, я буду курити».

Паралельно визріває програма: як курити, що курити, скільки, з ким. Разом з установкою і програмою зріє і третій, найголовніший компонент в запрограмованості свідомості — переконання. Саме воно і відіграє вирішальну роль. Я вже наблизився до результату. Викреслив зі своєї свідомості установку і програму, тобто я не хочу курити нічого, ніколи і ні з якого приводу, але немає ще твердої переконаності. Ще спрацьовують такі приказки, як: «Хто не курить і не п'є, той здоровеньким помере».

І ось через два місяці, коли він став курити ще дужче, коли повністю відновилася залежність, звичка, — знову вступив у боротьбу. Цього разу почав з очищення свідомості. Вивчав, що таке тютюн, тютюновий дим, як він діє на всі органи нашого тіла. Спостерігав ракових хворих: рак легень, слизової, нирок, сечового міхура. Бачив муки хворих облітеруючим ендартеріїтом.

— Якщо б ти знала, скільки нещасних, і всі вони самі купили, і дорого, свої страждання.

Він багато читав, дивився, думав, писав щоденники. І цього разу якось натхненно та рішуче звільнявся від пристрасті, і звільнився, нарешті. Як істинний учений, він взяв на себе страждання. Самостійно перестраждавши, він знайшов спосіб звільняти й інших за допомогою слова. Слова наукового, слова правдивого.

Війна для Геннадія Андрійовича почалася у Волзькій військової флотилії з 1942 року, куди він був переведений за його наполегливим проханням з Північно-Кавказького військового округу.

Воював Шичко недовго. Про нього, як про чудового коригувальника вогню, писали газети. Матроси канонерського човна «Усискин» зупинили наступ, підбивши три танки, бронемашину і автофургон. Геннадій Андрійович вів коригування вогню з берега, фашисти засікли пункт спостереження і повели прицільний вогонь. Він наказав всім матросам покинути

пункт, а сам продовжував бій, поки не втратив свідомість. Цей останній його бій — бій-подвиг в листопаді 1942 року — також описаний в газетах. Велика втрата крові, важке поранення в обидві ноги, а потім — загальне зараження крові надовго прикували до лікарняного ліжка.

Півтора роки у госпіталях Вольська, Кірова. Були хвилини цілковитої безвиході. Головний лікар госпіталю Асратян наполягав на ампутації ноги. Геннадій Андрійович не дав згоди, він не мислив себе поза флотом, і тоді Асратян дав розпорядження не витратити ліки на смертника. Але турбота молодшого медперсоналу, лікарки, яка сама варила зілля на травах, і богатирське здоров'я перемогли. Геннадій Андрійович часто з ніжністю згадував лікарку і сестричок, що подарували йому життя.

Г.А. Шичко

Після госпіталю, з 1944 року, почалася педагогічна діяльність. Шичко був призначений викладачем військово-морської кафедри Інституту точної механіки і оптики в Ленінграді.

«Дякуємо Вам за все, за Ваші чудові лекції і за науку». «Якщо я коли-небудь стану викладачем, мені є з кого брати приклад».

Ці рядки — з листів студентів. До речі, студенти добилися, щоб їх викладача, переведеного у Військово-морське училище зв'язку, знову повернули в їхній інститут, де він працював до 1950 року і одночасно навчався на психологічному відділенні філософського факультету Ленінградського університету. Після закінчення університету прийняв запрошення в Інститут експериментальної медицини. Там пропрацював тридцять два роки.

Директор інституту Дмитро Андрійович Бірюков говорив при мені: «Геннадій Андрійович — честь і совість нашого інституту». І той же Бірюков заявляв: «Шичку ходу не дам», — і не давав. Здавалося б, немає логіки в оцінках і вчинках Бірюкова. Навіщо?.. Можна жити без логіки, без моральних засад, можна бути, по суті, і не вченим, можна бути гріким п'яницею, і тобі все вибачать господарі, якщо ти вірно служиш їм, зневажаючи вітчизняну науку. Ну, а як вела себе Бехтерева? Нащадки ще скажуть, хто вона. Але і зараз ясно, що це не служка, як Бірюков. Наталія Петрівна — дама більш високого польоту. Зі своєю гвардією — Тоталіном, Вартаняном, Хананашвілі — як витончений езуїт, трощила науку, розпинала і Геннадія Андрійовича.

Пригадується 1967 рік, коли Геннадія Андрійовича звільнили з інституту за скороченням штатів. Тоді йому виповнилося сорок п'ять років. Скорочення штатів — звичне словосполучення, і як незвично вдарило, — гірше, ніж удар батоном. Скорочення — це моральне знищення. Розрахунок точний, але Бехтерева прорахувалася. Шичко витримав, у нього була підтримка. Пам'ятаю, я тоді сказала: «Геннадій, адже тебе звільнили глибоко несимпатичні мені люди. Звільнили тому, що ти їм чужий. Це чудово. Було б гірше, якби вони тебе шанували. І я щиро рада тому, що трапилось. Пишатися треба, милий, як я пишаюся тобою».

Він кинув на мене потеплілий погляд і вже зовсім піднісся, коли друзі, знайомі стали приймати участь, за прошення на роботу слідували одне за іншим. Тоді грошову підтримку запропонував мало нам знайомий Євген Дмитрович Бастров — вчений, людина важкої долі, провів свої найкращі роки у вигнанні. Це було на диво зворушливо. Якщо б він пропонував надлишки, — тож ні. Немає у пенсіонера надлишків. Незабаром Академія наук скасувала наказ Бехтереві про звільнення Шичка і відновила його на роботі на попередній посаді.

Бехтерева проковтнула гірку пілюлю, але не змиралася. І, дочекавшись свого часу, запропонувала Геннадію Андрійовичу піти на пенсію, в день шістдесятиріччя. Видно, дні рахувала. Схоже, більше не було чого робити. Чому ж він не пішов в інше місце? До того часу він зрозумів: йому всюди буде важко. Характер. Не вмів він гнутися. Тому сумлінно робив свою справу і боровся, як міг. Правда, він брав участь у нерівній битві. Один йшов проти згуртованої компанії псевдовчених.

А життя залишалося зовсім мало. Здавалося б, свобода, ніхто не утискає. Займайся, в міру сил, своєю справою. Але ні... Не вмів він витримувати міру, берегти себе. Заради роботи їздив скрізь, куди б його не запросили. Він ніби поспішав, боявся не встигнути, відмовляв собі в розвагах. Проте любив театр, кіно, цирк. До музики був долучений з дитинства. Затамувавши подих, слухав гру батька на гітарі, балалайці, але особливо дитячу уяву захопила мандоліна. А потім вечорами з матір'ю всі разом співали. Пісня долучає до краси, доброти. Зворушувала його хорова музика, руське багатоголосся, і заради цього він іноді робив перерви у роботі. А ось в кінотеатр — не заминаш. Бувало, гукаю:

— Підемо в кіно.

— Що йде?

— Дуже хороший фільм — «Калина червона» Василя Шукшина, і він же в головній ролі.

— Цікаво... Але ні... Ніколи. Ти мені потім розповіси.

Тоді я зрозуміла: розваги — це все-таки споживацтво. Людина отримує, і отримує дуже багато, і це необхідно. Але Геннадій Андрійович підійшов до тієї пори свого життя, коли для людини задоволенням вищого порядку є не отримувати, а — дарувати.

(Переклад з рос.: О.А. Почекета. Далі буде.)

ТВЕРЕЗІ ВІСТІ

ДОНЕЦЬК

9 лютого в центральному парку міста мирно грали на жовто-блакитному піаніно і культурно відпочивали, хоча у місцевого алкобренду був намір влаштувати «свято горілки» і споювання людей під гаслом «Культурно підвищуємо градус». Після звернення Громадської ради при Донецькій обласній державній адміністрації, товариства «Трезвіння» Донецької єпархії УПЦ та інших громадських організацій, завдяки підтримці міського голови та голови облдержадміністрації, а також зусиллям активістів Коаліції громадських організацій «За тверезу Україну» алкогольне «свято» відмінили.

Тетяна Дурнева, facebook.com/TetyanaDurnyeva

ЗАПОРІЗЬКА область

Рух за тверезість розширюється. 8 лютого в рамках засідання клубу «Тверезе Запоріжжя» відбулася зустріч з активістом з міста Гуляйполе. Прийнято рішення про створення ініціативної групи «Тверезе Гуляйполе», складено план заходів з розвитку тверезницького руху у Гуляйполі та проведення лекцій про тверезість у місті та районі.

Тарас Рубалко, www.tverezep.pp.ua

СІМФЕРОПОЛЬ

ГО «Тверезий Крим» продовжує співпрацю з Державною пенітенціарною службою. 21 січня у Сімферополі пройшла лекція для умовно-засуджених, присвячена тверезості як основи здорового способу життя. Аудиторія підбралася на рідкість уважна і вдумлива. Люди, що прийшли на лекцію, зійшлися в переконанні, що ніщо інше так не притягує неприємності і проблеми, як алкоголь.

Сергій Козуля, www.sobriety.in.ua

ЖИТОМИР

19 січня ЖОГО «Тверезий Житомир» провела традиційну акцію «Християнство — твереза релігія», що пройшла в гідропарку. Родзинкою заходу стала пробіжка активістів організації до річки та організоване купання в ополонці, що супроводжувалось закликами жити і святкувати тверезо. Усім, хто зацікавився, роздавалися газети.

Людмила Лобачова, www.trezvo.zt.ua

ЛЬВІВ

19 січня молодь протестувала проти вимирання народу: об 11 годині на майдані біля пам'ятника Тарасу Шевченку пройшов «обливний протест» під гаслом «За здорову націю». Дійство було приурочено до дня Водохреща, мета — популяризація здорового і свідомого тверезого способу життя, загартування тіла та духу сучасної молоді людини. По закінченні заходу всіх присутніх пригощали гарячим чаєм із Карпатських трав та печивом.

Зіновій Станішевський, batyar4@ukr.net

ЗАПОРІЖЖЯ

1 січня відбулася традиційна новорічна твереза пробіжка, проведена рухами «Тверезе Запоріжжя» і «Ми — майбутнє». Близько 60 учасників бігли по проспекту Леніна від Бульвару Шевченка до площі Фестивальної. Після пробіжки пройшов конкурс віджимань серед юнаків і присидань серед дівчат, а також показові виступи «Street athletic group».

Тарас Рубалко, www.tverezep.pp.ua

ЖИТОМИР

1 січня активісти «Тверезого Житомира» спільно з клубом бігунів «Джогінг», асоціацією екології людини «Екомир» та небайдужими тверезими житомирянами також закликали відзначити Новий рік тверезо і по-спортивному: відбулася пробіжка вулицями міста, купання в ополонці та показове виливання шампанського в унітаз. Захід висвітлено телеканалом 1+1 та обласною пресою.

Людмила Лобачова, www.trezvo.zt.ua

Літературний конкурс «Ми за тверезе життя!»

оголошується серед учнів усіх шкіл та інших навчальних закладів України. Пропонуємо такі теми творчих робіт (назва може бути авторською):

«Я обираю тверезе життя»

«Моя сім'я живе тверезо»

«Як би нам жилося, якби всі жили тверезо»

«Буде твереза вся Україна!»

І нехай Ваша розповідь буде схожою навіть на фантастичне оповідання — головне, щоб вона викликала у читача гарні емоції, закликаючи до тверезості. Будьте творцями нової дійсності!

Роботи приймаються до 1 травня 2014 р. на сайті

www.tvereza.info

Переможці в кожній з 12 вікових категорій (учні 1–11 класів — кожен клас в окремій категорії плюс категорія для інших учасників) отримають **фірмові рюкзаки** й інші цікаві призи.

Казка про дівчинку Яринку, яка врятувала своїх братів від Зеленого Змія

Жили-були чоловік та жінка. Мали трьох синів, дужих красенів, та донечку Яринку, веселу та кмітливую дівчинку.

Жили вони дружно та щасливо, як і всі жителі їх селища.

Але страшне лихо сталося — з селища почали зникати молоді хлопці та дівчата. Ходили страшні чутки, що то Зелений Змій, який оселився за горою, краде людей, щоб зробити їх своїми рабами.

Тато з мамою вчили братів та донечку ніколи не ходити у багате королівство Зеленого Змія, не пити і не відкривати пляшок із його отрутою, що зветься «алкоголь».

Одного разу погнав старший брат пасти за гору вівці та ввечері додому не повернувся. Діждавшись ранку, середущий брат вирушив у пошуки. Але і він не повернувся. На третій день зібрався в дорогу, щоб виручати братів, наймолодший брат, а Яринка і собі проситься:

— Візьми і мене, я тобі в пригоді стану.

— Ти ще маленька, а дорога далека, не можу я тебе взяти.

Але сестричка так просила, що нарешті він погодився і взяв її з собою.

Вони довго йшли під гору через ліс, стомилися і сіли відпочити. Брат, схиливши голову на гілля старої верби, задрімав.

Тут де не візьмись — дідок: сивий, старенький, у великому брилі та довгій полотняній сорочці. А в руках у нього палиця і кошик, чомусь зовсім порожній.

— Доброго дня, Яринко.

— Доброго дня, дідусю, а хіба ви мене знаєте?

— Так. Я давно чекаю на тебе. Знаю, що тільки ти можеш врятувати братів і не дати їм загинути в полоні Зеленого Змія. Але для цього тобі дуже знадобляться моїх три поради. Тож послухай уважно і запам'ятай.

Перша порада: впізнаєш братів по материнських руках.

Друга: у царстві Зеленого Змія немає ані дружби, ані любові, ані жалю.

Третя порада: найнебезпечніша і найпідступніша у тому царстві краса, тому маєш дуже остерігатися краси, і вберегти свого брата.

А це допоможе вам повернутися додому.

Дивно, але дідусь дістав вузлик із досі порожнього кошика і подав Яринці.

— Дякую! — Яринка підбігла, щоб розбудити брата, а коли повернула голову, дідуся вже не було. Він щез так само несподівано, як і з'явився.

Брат не надто повірив у те, що розповіла йому сестричка, бо вона завжди була дивною і цікавою, вигадувала різні історії. Тому Яринка мовчки заховала вузлик у кишеню, і вони рушили далі. Нарешті, діставшись вершини гори, вони побачили прекрасні замки Зеленого Змія. Високі башти, палаци з покрівля-

ми, прикрашені коштовним камінням, що виблискувало на сонці, так і вабили до себе.

Коли брат із сестрою зайшли у ворота володіння Зеленого Змія, вони побачили дивну картину. Люди, які зустрічалися їм, які працювали тут на полях, виноградниках, прислужуючи Зеленому Змію, були усі якись однакові, ніби в масках на обличчі. Сірі, похмурі, з пустим поглядом.

Пряма дорога від воріт привела їх до головного палацу Зеленого Змія. Злий страшний володар уже чекав на золотому троні, в оточенні великої кількості слуг.

— Ви прийшли до мого палацу, радий вітати.

І зразу ж з усіх сторін люди-маски піднесли їм таці з різними ласощами. Пляшки з гарними етикетками, келихи і чарочки різної форми та величини, наповнені рідиною різних кольорів, виблискували на тих тацях, приваблюючи погляд.

Молодший брат рішуче відхилив їх руку.

— Ні! Ми прийшли, щоб забрати із твого полону своїх братів.

— А хіба їм тут погано? Подивіться, як тут чудово, і теж залишайтеся. Тепер ви все одно не впізнаєте своїх братів.

— Впізнаємо.

— Ну тоді забирайте! — І Змій засміявся так, що палац здригнувся, пляшки, келихи та чарочки забриніли.

Парубок повернувся, перекинувши одну тацю, і вони з сестричкою пішли геть.

Довго шукали вони братів між людьми-масками на вулицях, на полях, де ті працювали, у магазинах — скрізь, де тільки можна. Стомилися. Тут Яринка звернула увагу на двох чоловіків, що напивали вино у пляшки. У них були однаково вишиті сорочки, такі знайомі і рідні Яринці візерунки.

«Мамині руки. Так от про що говорив дідусь!» — подумала Яринка. Вона зрозуміла, що це і є їх рідні брати, підбігла до них. Але лихо... вони не впізнали ні її, ні молодшого брата. Дівчинка заплакала, не знаючи, що робити далі.

Тут до місця розливу підїхала величезна машина і зупинилася. Чоловік за кермом, побачивши засмучених чужих людей, поцікавився:

— Що сталося? Чому ви плачете?

— Ми прийшли сюди, щоб забрати братів, але вони не пам'ятають нас, не хочуть іти з нами.

— Я б допоміг вам, вивіз би вас із королівства, але мушу працювати. Я розво-

жу вино по всьому королівству, і на сьогодні ще багато роботи.

— Ми допоможемо.

Уже пізно ввечері, дуже стомлені, прийшли всі три брати і сестричка на ночівлю до водія, щоб вранці він завіз їх додому.

І діти і дружина водія були такі ж мовчазні та похмурі, як і всі жителі цього королівства.

— Ви допомогли мені, а я допоможу вам. Ми ж тепер друзі, — і засміявся чоловік якось дивно. Очі його, помітила Яринка, не сміялися. «У королівстві Зеленого Змія немає дружби», — згадала слова дідуса.

Брати, зморені, швидко заснули, а Яринка тільки прикинулася сплячою, бо вже не вірила цьому дивному чоловікові.

Раптом щось загуло, всі вікна засвітилися зеленим світлом. Хазяїн відчинив двері і вклонився, пускаючи самого Зеленого Змія.

— Ти правильно все зробив. Я залишаю тобі цю пляшку з пахучою отрутою, від якої ще ніхто не зміг відмовитися. Вранці маєш пригостити гостей, тоді вони залишаться у моєму королівстві назавжди. А це тобі за твою вірну службу, — подав чоловікові ще одну, велику і яскраву пляшку.

Хазяїн вклонився, дякуючи. Чудовисько вилетіло і щезло у темряві.

Чоловік випив трохи зі своєї пляшки і швидко заснув. Яринка тихенько встала, взяла призначену для них пляшку і вийшла у садок. Вилляла все під кущ бузини. Пахощі були такі сильні, що у неї запаморочилося в голові. Але тут Яринка побачила, що кущ зів'яв. «Що було б із нами?» — подумала вона. І побігла будити братів.

Цілу ніч блукали вони вулицями, шукаючи вихід із страшного королівства.

На світанку на їх шляху несподівано виник чепурний, привабливий будинок, обсаджений квітами. Минуту його було просто неможливо.

Двері їм відчинила жінка надзвичайної краси. Висока, статна, із довгим руським волоссям, з очима зеленими, ніби сапфіри. Яринка, побачивши її, одразу згадала третю пораду дідуса: «Остерігайся підступної краси». Тим часом красуня привітно запросила їх до оселі.

— Та ні, ми поспішаємо, — промовила дівчинка. Але слів її ніхто не почув. Молодший брат був так зачарований вродою жінки, що пішов би за нею, мабуть, і в вогонь і в воду. Господиня запросила їх до столу, де вже стояли різні пахучі страви, ніби чекала на них. А у центрі стола, ніби король з королевою, височіли дві блискучі пляшки з алкоголем — страшною отрутою Зеленого Змія.

Гості куштували смачні наїдки, а господиня тим часом наповнювала келихи отрутою. Яринка помітила, що собі красуня не наливає, так як її келих уже наповнений. Першому вона, посміхаючись, подала келих молодшому братові. Той, вдивляючись у її очі-сапфіри, взяв келих. Яринка злякалася, що не зможе уже зарадити цьому лихові. Якщо брат вип'є отруту, вони назавжди залишаться у поганському королівстві рабами Змія.

— Ой, що це?! — закричала дівчинка, показуючи на вікно. Мабуть, сам Зелений Змій летить у гості.

Жінка поставила свій келих і побігла відчинити двері. Але нікого не побачила. Яринка за цей час швидко вихопила келих із братових рук і дала йому келих красуні.

Коли господиня повернулася, то перед нею вже був келих з отрутою для брата. Вони обоє випили напої. І тут усі побачили, що краса жінки швидко тьмяніє, щезає. Незабаром вона і зовсім перетворилася на стару відьму.

Брати з сестричкою втекли від відьми. Виявилось, що прямо за її хатою уже виднілися ворота королівства, які вони всю ніч шукали. Мандрівники, вийшовши із злого королівства, лісом пішли у гору. За тією горою на них чекала рідна домівка.

Сильна спека забирала сили, але ніде навкруги не було води. Старші брати, не пам'ятаючи ні батька, ні матері, уже хотіли повернутися. Вони всі сіли відпочити під вербою.

Яринка, впізнавши це місце, де зустрівся їй дивний дідусь, згадала про вузлик. Дістала його з кишені, розв'язала і побачила там кусочок хліба і малесеньку пляшечку з водою. І хоча сама дуже хотіла пити, простягнула пляшечку братам. Дивно, але скільки вони не пили, вода все не закінчувалась. Всі втамували спрагу. Старші брати заспокоїлись. Кусочок хліба вони розділили на всіх. І чим більше розламували хліб, тим більшими ставали куски.

Втамувавши голод цим незвичайним хлібом, старші брати прозріли. Вони впізнали свого рідного брата і сестричку, знову стали такими ж рідними, сильними і красивими, як і раніше. Всі разом поспішили додому.

Мама з татом весь цей час, хвилюючись, чекали своїх дітей. Помітивши їх, батьки дуже зраділи. Всі вони не могли стримати сліз радості, тільки Яринка хитренько посміхалася, обіймаючи маму і тата.

Сім'я знову зажила, як і раніше, дружно і щасливо. І вже ніхто ніколи навіть не дивився в сторону гір, за якими було таке розкішне і таке страшне королівство Зеленого Змія.

Наталія Юхимець

Київ: (063) 0654575
Біла Церква: (097) 9690403
Яготин: (099) 2259017
Вінниця: (067) 7266191
Козятин: (063) 6653813
Ладизин: (067) 7115678
Дніпропетровськ: (068) 4453749
Кривий Ріг: (093) 9393203
Житомир: (097) 7620349
Бердичів: (067) 7647875
Нов.-Волинський: (098) 5995189

Запитуйте тверезницькі матеріали у Вашому регіоні:

Запоріжжя: (097) 7808330
Івано-Франківськ: (067) 7353589
Болехів: (093) 9497680
Луганськ: (050) 8039019
Алчевськ: (095) 1785298
Краснодон: (095) 4076008
Стаханов: (095) 1743211
Луцьк: (050) 6271033

Камінь-Каширський: (096) 8709291
Львів: (093) 7277080
Дрогобич: (096) 6583376
Миколаїв (Львівська): (063) 7277733
Стрий: (096) 2039312
Червоноград: (095) 4959328
Одеса, Южне: (063) 9385262
Татарбунари: (067) 9922416

Полтава: (095) 8820439
Кременчук: (096) 3713462
Рівне: (096) 5733424
Здолбунів: (097) 8830805
Мізоч: (096) 5127755
Оржів: (096) 4940538
Сімферополь: (050) 3973667
Суми, Глухів: (097) 8372233

Тернопіль: (098) 9234073
Харків: (096) 0818371
Хмельницький: (067) 7600632
Славута: (097) 2374547
Черкаси: (067) 4901159
Сміла: (095) 4214275
Чернівці: (098) 6161008
Чернігів: (0462) 937005
Ужгород: (099) 4373686
Іршава: (050) 1052439
Мукачеве: (066) 7643776